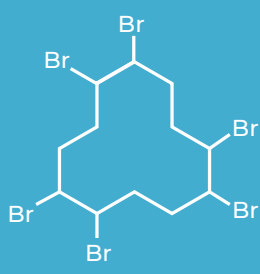
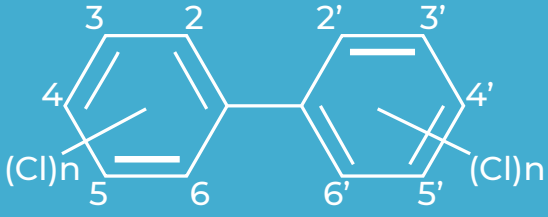
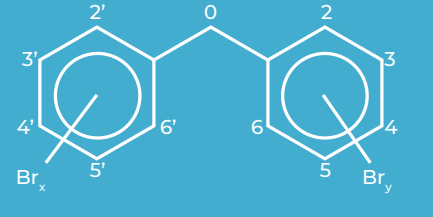
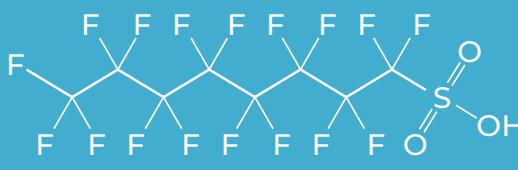
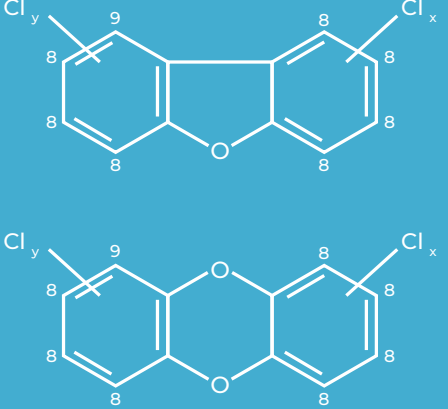

SAŽETAK INVENTARA POPs

UNDP u suradnji sa firmama TAUW i ENOVA, utvrdili su detaljan inventar postojećih organskih zagađivača (POPs) u Bosni i Hercegovini, u okviru provedbe projekta „Okolinski prihvatljivo upravljanje POPs materija u industrijskom i sektoru upravljanja otpadom u Bosni i Hercegovini“.

Inventarizacijom je utvrđeno 344,5 tona POPs-a u Bosni i Hercegovini (301 tona PCB-a ili oprema koja sadrži PCB i koja je još uvijek u upotrebi; 30 tona PCB-a ili opreme koja sadrži PCB koja se više ne koristi; 13,5 tona su PFOS ili PFOA koji sadrži pjena za gašenje požara), te 130 tona ostalog opasnog otpada u napuštenim industrijskim objektima. Zaključak je da u BiH nije bilo proizvodnje, formulacije ili prepakivanja POPs hemikalija, već korištenja pojedinih POPs hemikalija u svrhu tretiranja obradivih površina (DDT, lindan i endosulfan), tretiranja goveda protiv krpelja, te za impregnaciju drva. Program praznih kontejnera nije uspostavljen. Pregled upotrebe uz kratak opis POPs hemikalija u Bosni i Hercegovini dat je u tabeli:

NAZIV	OPIS	U BiH	KOLIČINA
<p>Heksabromociklododekan (HBCD)</p> 	<p>Aditiv za usporavanje plamena (vozila, zgrade); Proizvodnja ploča u građevini (EPS, XPS)</p>	<p>Nije proizveden, niti se proizvodi; Odlagališta otpada krajnja odredišta materijala sa HBCD</p>	<p>290 – 590 tona u zgradama</p>
<p>Polihlorirani bifenili (PCB)</p> 	<p>Transformatorska ulja</p>	<p>Nisu proizvedeni, niti se proizvode; Oprema iz 80-tih godina se i dalje koristi</p>	<p>Oprema 301 tona PCB-a ili opreme kontaminirane PCB-om koja se još uvijek koristi, 30 tona PCB-a ili opreme kontaminirane PCB-om koja više nije u upotrebi</p>
<p>Polibromirani difenileteri (PBDE) – prikazan formulom i heksabromobifenil (HBB)</p> 	<p>PUR pjena u automobilima, podstava za tepihe, elektronska oprema, hidraulička ulja, HIPS i PBT, poliamidni polimeri u cijevima i folijama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PBDE nikada nije proizveden; zbrinjava se na ilegalnim odlagalištima; u industrijama nema zaliha • HBB proizvodnja prestala 	
<p>Perfluorooktansulfonska kiselina (PFOS) i njene soli perfluorooktan sulfonati</p> 	<p>Pjena za gašenje požara, obrada tekstila i kože, proizvodi za domaćinstvo, dekorativna i metalna obrada</p>	<p>Nije proizveden, niti se proizvodi; Upotreba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • industrija galvanizacije do 2015. godine (supresor magle) • vatrogasne jedinice, fabrike jestivog ulja, elektrane neaktivno • vodena pjena AFFF za kontrolu požara <i>aktivno</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Uvezeno 10 994 kg do 2016. godine • Zalihe AFFF volumena 13 500 L (istekao rok trajanja)
<p>Nenamjerni POPs-i (PCDD/F)</p> 	<p>PCDD/F i U-POPs iz 5 izvora:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hemijski, toplinski i biogeni procesi (sagorijevanje i razgradnja); • izvori ležišta iz proizvodnje i primjene pesticida; • deponije 	<ul style="list-style-type: none"> • 2010. godina: emisija PCDD/F 259,5 g TEQ/god • 2019. godina: emisija PCDD/F 150,1 g TEQ/god <p>Ukupni pad 42,2% zbog zatvaranje topionice aluminija i smanjenja proizvodnje čelika. Po izvorima:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Proizvodnja električne energije 62,9 g TEQ -Domaćinstva 51,0 TEQ -Proizvodnja metala 39,7 g TEQ/god (18,6 g čelik i 17,5 g cink TEQ/god) -Otvoreni procesi spaljivanja 33,7 g TEQ/god -Industrija cementa 5,1 g TEQ/god -Ispuštanje na odlagališta 5,5 g TEQ/god (zrak 81,8%; ostaci 16%; kopno 0,7%; voda 0,6%) 	